

**Reprezentări ale identității
în spațiul literar, lingvistic și cultural**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor

Reprezentări ale identității în spațiul literar, lingvistic și cultural

Emilia Parpală (editor)

Editura Universitaria
Craiova, 2016

Editura ProUniversitaria
București, 2016

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PARPALĂ, EMILIA

Reprezentări ale identității în spațiul literar, lingvistic și cultural /
ed.: Emilia Parpală. - Craiova : Universitaria ; București : Pro Universitaria, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-14-1005-7
ISBN 978-606-26-0577-3

821.135.1.09

Introducere

Identitate a fost declarat cuvântul anului 2015 (*Dictionary.com*). Excesiv definită, identitatea a fost conceptualizată în manieră relativistă și contradictorie. Psihologia socială contemporană a promovat atât interacționismul simbolic orientat spre proces (Goffman 1959; Paskoy 2006; Burke and Stets 2009), cât și modelele de rol organizate ierarhic (McCall and Simmons 1978; Connell 2002; Stephens 2008; Bianco 2015). Au fost identificate patru categorii ale acestei noțiuni: identitate personală, socială, colectivă și de rol, cărora li se adaugă subcategoriile: identitate culturală, rasială, religioasă, de gen, de grup etc. Pentru majoritatea savanților și a scriitorilor, identitatea nu este stabilă, omogenă și independentă, ci se constituie mai degrabă dintr-un set de caracteristici hibride, interconectate în timp și spațiu. Diversele moduri de a fi sunt contextuale și dependente cultural – o sursă prodigioasă pentru cercetarea comparatistă (Parpală and Loveday 2015).

Comunitatea globală a modificat semantica rolurilor individuale și colective, accentuându-le ambiguitatea și dramatismul. Pe scena socială, performarea identității transcende limitele rigide ale eului privat sau public în favoarea unei identități inclusive. Interculturalitatea generează „persoana multiculturală” (Adler 1977) – un fel de a fi situat dincolo de identitatea culturală, bazat pe universalitatea condiției umane, pe diversitatea formelor culturale, pe stabilitatea valorilor și pe integrare. Sensul stabil al identității carteziene, înțeleasă ca invarianță („a fi același”), a fost subminat de principiul dialogismului elaborat de M. Bahtin. În antropologia sa filosofică, savantul rus a introdus diferența în definirea identității, prin afirmația că „sinele nu este niciodată coincident cu sine” (1973: 48) sau că „eu mă realizez inițial prin alții [...] De la ei primesc cuvintele, formele și tonalitățile pentru formarea ideii inițiale de eu însumi” (Bakhtin 1986: 138). În consecință, pentru filosofia modernă identitatea nu constituie modul prim(ar) de a fi, întrucât „principiul identității coincide cu principiul alterității” (Skulj 2000: 3).

În sens restrâns, identitatea culturală este „un aspect al personalității individuale, un simbol fundamental al unei persoane” (Adler 1977). Un „intertext” deschis și unic (Skulj 2000: 2), permeabil la influențele și la schimburile interculturale. Paradigma dialogică a adus o modificare semnificativă a cadrului de referință al culturii în general, al literaturii în particular; dimensiunea planetară a depășit perspectiva hegemonică a eurocentrismului și a impus reevaluarea culturilor periferice în expresia lor lingvistică națională. Literatura comparată e interesată azi de „renașterea genuină a unei discipline cu scop și impact global” (Damrosh 2006: 111).

Aspect expresiv al unei limbi, literatura exploatează modificarea identității sub presiunea contactelor exterioare și a revizuirilor etice interioare: dilemele, crizele, narcisismul din care rezultă caractere autentice, divizate ori negative. Literatura fortifică și ficționalizează identitatea în modalități subtile, dramatizându-i fixitatea ori fluiditatea, puritatea sau hibriditatea, deconstrucția, interconectarea. Binomul identitate – alteritate joacă un rol esențial în artă, ca și în interacțiunile simbolice. Identitatea lingvistică este implicită în teoriile enunțării, în stilistica și în pragmatica uzului lingvistic, în umor, ironie, în strategiile reprezentării. Ca performare, identitatea este comunicată prin intermediul codurilor care „spun” și care „arată”.

Cele trei concepte prezente în titlul conferinței *Comparatism, identitate, comunicare* (CIC2015) au fost regândite în spiritul pluralismului postmodern. Cadrul interdisciplinar și intercultural pe care-l propun autorii acestui volum acoperă identități actualizate în forme de comunicare diverse, modelate de contexte culturale și pragmatice. Cele 51 de articole (19 în română, 18 în engleză, 14 în franceză) sunt structurate în trei părți intercomunicabile: prima, *Identitate și comparatism*, conține 17 „studii de caz” subsumabile imagologiei comparate; a doua parte conține 14 contribuții referitoare la *Construcția literară a identității*; mai puțin focalizată, partea a treia (20 de articole), *Comunicare și variație discursivă*, se subsumează tipologiei discursului, în ideea că deconstrucția și reconstrucția căilor de a comunica modifică felul nostru de a fi. În pofida polifoniei tematice și metodologice, apertura culturală a acestui volum incitant evidențiază centralitatea variației identitare.

Referințe

- Adler, Peter. 1977. “Beyond Cultural Identity: Reflections on Multiculturalism,” *Culture Learning: Concepts, Applications, and Research*, edited by Richard W. Brislin, 2-41. Honolulu, University Press of Hawaii.
- Bakhtin, M.M., 1973, *Problems of Dostoevsky’s Poetics*, translated by R.W. Rotsel. Ann Arbor, Ardis.
- Bakhtin, M.M., 1986, *Speech Genres and Other Late Essays*, edited and translated by Caryl Emerson and Michael Holquist. Austin, University of Texas Press.
- Bianco, Marcie, 2015, “Should we Choose our Racial Identities?” *Quartz*, December, 18. <http://qz.com/576955/should-we-choose-our-racial-identities/> (accesat 31 martie 2016).
- Burke, Peter J. and Jan E. Stets, 2009, *Identity Theory*, New York, Oxford University Press.
- Connell, Raewyn W., 2002, *Gender*, Cambridge, Polity Press.
- Damrosh, David, 2006, “Rebirth of a Discipline: The Global Origins of Comparative Studies,” *Comparative Critical Studies*, 3 (1-2), 99-112.
- Goffman, Erving, 1959, *The Presentation of the Self in Everyday Life*, Garden City, New York, Doubleday.
- McCall, George J. and Simmons, J.L., 1978, *Identities and Interactions: An Examination of Human Associations in Everyday Life*, New York, Macmillan.
- Parpală, Emilia and Leo Loveday (eds.), 2015, *Contextual Identities: A Comparative and Communicational Approach*, Newcastle-upon-Tyne, Cambridge Scholars Publishing.
- Paskoy, Hassan B., 2006, “Identities. How Governed, who Pays?” *Entelequia. Revista interdisciplinar*. <http://www.eumed.net/entelequia/pdf/b002.pdf> (accesat 31 martie 2016).
- Skulj, Jola, 2000, “Comparative Literature and Cultural Identity,” *Comparative Literature and Culture*, 2 (4), Purdue University Press. <http://docs.lib.purdue.edu/clcweb/vol2/iss4/5> (accesat 26 martie 2016).
- Stephens, John J. (ed.), 2008, *Ways of Being Male: Representing Masculinities in Children’s Literature*, New York, Routledge.

PARTEA I

Identitate și comparatism

From Dublin to Baghdad – W.B. Yeats' Personal Version of Orientalism

Thabit Shihab Ahmed Ahmed
University of Craiova

My essay builds upon several instances of the perception and acceptance / non-acceptance of the culture of the Orient by the Western world, and follows the thread that connects Dublin (and not London) to Baghdad at a highly spiritual and intellectual level. I will consider the huge impact of the translation of *The Arabian Nights* into English upon the development of the British fiction, and the great appeal of all things Oriental – literature, philosophy, and science – to the English thought. The main body of my essay is devoted to W.B. Yeats' interest in Oriental literature and philosophy, as seen in his longer poem, "The Gift of Harun Al-Rashid" published in 1924 on the background of the Irish Orientalism during the Irish Revival. The theoretical framework is provided by Edward W. Said's *Orientalism* in which the Orient is seen as "an integral part of European material civilization and culture" (Said 2003: 2).

Keywords: Irish Orientalism, Irish Revival, Orientalism, Yeats.

1. Introduction: the discovery of Scheherazade

In Baghdad, down Abu Nuwas Street, on the banks of the Tigris River, there is a statuary group showing Scheherazade and the tyrannical Shah who was listening to her stories. The two statues survived the Iraq – Iran War, and the American invasion – including missiles and gun-fighting – and, even if Abu Nuwas Street is no longer such a favourite choice of visitors to Baghdad, the statues remind passers-by of the glorious past of the city and the flourishing it met during the reign of the almost legendary Harun Al-Rashid. In his 2003 Preface to *Orientalism: Western Conceptions of the Orient*, published shortly before his death, Edward W. Said added a painful and heart-felt comment on the drama of Iraq – a comment which, unfortunately, is still relevant to the present-day situation, and concludes:

“Without a well-organized sense that these people over there were not like ‘us’ and didn’t appreciate ‘our’ values – the very core of traditional Orientalist dogma as I describe its creation and circulation in this book – there would have been no war” (Said 2003: xv).

Scheherazade made her triumphant entrance in Europe more than three centuries ago when, in 1704, Antoine Galland, a French Orientalist and antiquarian, started the publication of his translation of *Les Mille et Une Nuits*, subsequently re-translated in other

European languages, and known in England as *The Arabian Nights*, or *One Thousand and One Nights*. It was a tremendous overnight success, and it added to the numerous elements that, over the centuries, shaped the European identity – so well delineated by Paul Hazard in his *La Crise de la conscience européenne 1680-1715*:

“When Scheherazade began to recount her stories of the night, to unfold the infinite wealth of an imagination enriched with all the dreams of Araby of Syria and the great Levant: when she began to tell of the manners and customs of the peoples of the East, their religious ceremonies, their domestic habits, the details of their dazzling and colourful existence; when she showed how mankind could be held and enthralled, not by abstruse intellectual ideas, not by recondite reasoning, but by the charm of colours and the lure of fairy tales, all Europe was fain to listen” (Hazard 1953: 363-4).

This cultural event brought to the attention of the world the personality of Harun al-Rashid, the fifth Abbasid Caliph who ruled from 786 to 809, during the peak of the Islamic Golden Age, marked by scientific, cultural, and religious prosperity, and a significant flourishing of Islamic art and music. He was the founder of Bayt al-Hikma, the legendary library in Baghdad, which became a flourishing center of knowledge, culture and trade.

2. The theory of Orientalism

Such a re-discovery and re-appraisal of the lore and cultural traditions of the Eastern world was only a step towards a long process which gave rise to such movements as the Irish Orientalism advocated by the Irish Revival. This interest in the Orient or the East is thus part of the colonial discourse of the end of the eighteenth century onwards. According to Edward Said, the dominant knowledge and discourse (or tradition) from the end of the eighteenth century onwards about “the Orient” was a prejudiced and misrepresenting one. “The Orient” as a concept was created by Western Europe. Many of the countries that belonged to “the Orient” are now commonly referred to as the Middle East. Byron’s case is very interesting, in that Greece is not considered to be part of the Middle East now, but in the nineteenth century it did belong to “the East” because it was part of the Ottoman Empire. In their essay devoted to Orientalism, Carol A. Breckenridge and Peter van der Veer advance the idea that Said’s points of departure were two bodies of literature:

“One pertained to the place of Asia (particularly India) in the historical construction of the European imaginaire. The other, more critical literature called attention to the politics and ideology of orientalist projects, emphasizing their relations with the colonial expansion” (Breckenridge and van der Veer 1993: 1).

Orientalism, according to Edward W. Said, is a “semi-mythical construct” of the East by the West, the origins of which should be found in the late eighteenth century. Orientalism provides the Westerner a “superior ontological status” (Said 2003: 226) just as Kipling’s White Man:

“Now, this is the road that the White Men tread
When they go to clean a land –